

28. HEINÄKUUTA 2025

LUONTOSELVITYS, POSIO ALAKIRI

JULIA LINERI, YMPÄRISTÖASiantuntija

LUONTOSelvitys

Sisällysluettelo

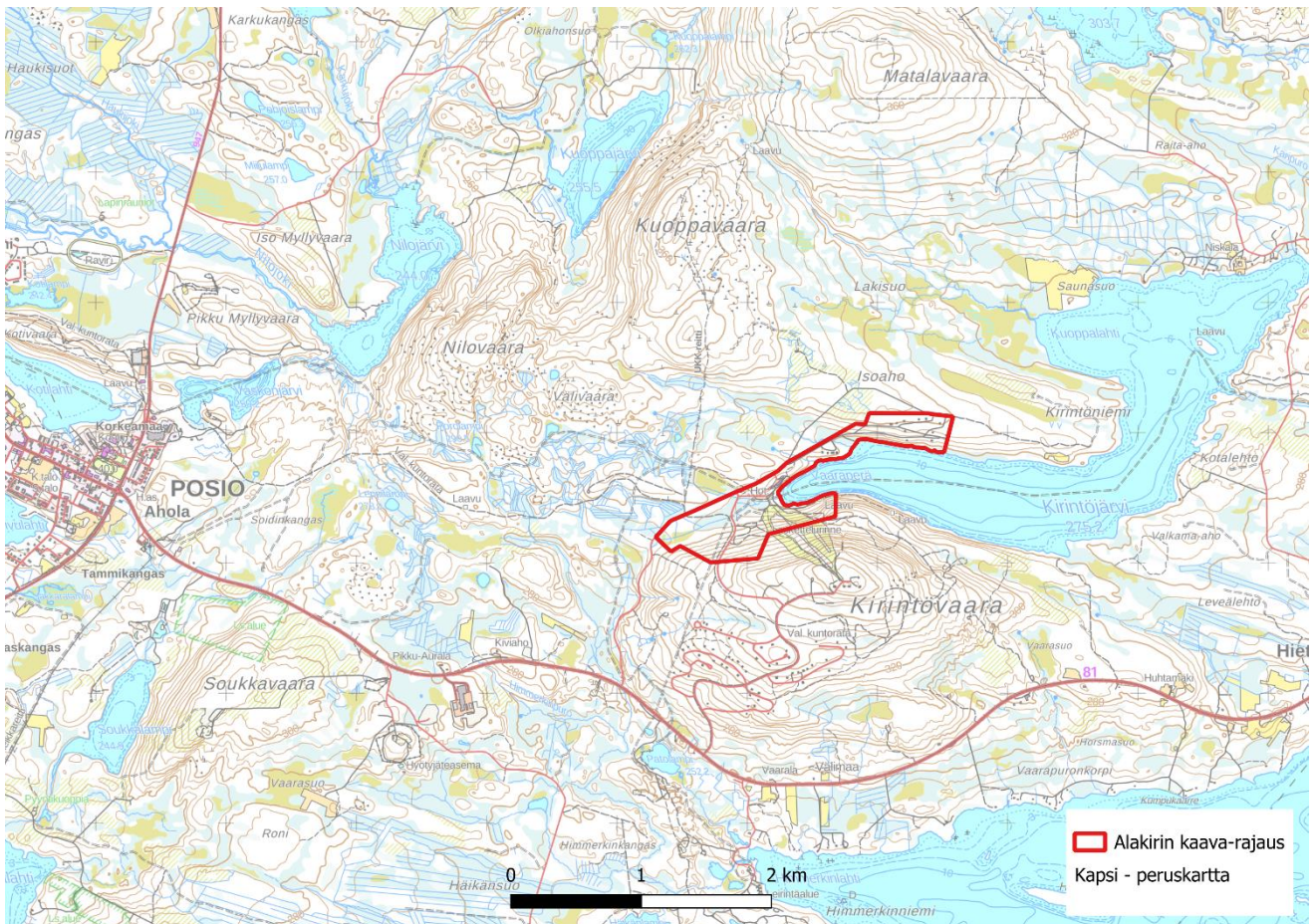
1.	JOHDANTO	3
2.	AINEISTO JA MENETELMÄT	4
3.	KOHTeen YLEISKUVAUS.....	5
4.	HUOMIONARVOISET KOHTEET JA SUOJELUALUEET	6
5.	ALUEEN MAA- JA KALLIOPERÄ	7
6.	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	8
6.1	Variksenmarja-mustikkatyyppin kuivahko kangas (EMT)	10
6.2	Kangasräme (KgR).....	14
6.3	Oligotrofinen lyhytkorsiräme (OIKkR).....	15
7.	KOHTeen LAJISTO.....	17
8.	JOHTOPÄÄTÖKSET	18
9.	LÄHTEET	20

LUONTOSELVITYS

1. JOHDANTO

Työssä on laadittu luontoselvitys Posion Alakirin ranta-asemakaavan osittaista muutosta ja laajennusta varten Kirintövaaran asemakaavaksi. Kaavoitettava alue sijaitsee Kirintövaaralla, joka sijaitsee noin 5 kilometrin päässä Posion kunnan taajamasta itään. Kaavoittajana toimii KimmoKaava. Luontoselvitys on tilattu kaavoittajan toimesta.

Kuva 1. Kaavarajaus ja sijainti

Luontoselvityksen maastotyön sekä raportin on tehnyt Julia Lineri, joka on ympäristöasiantuntija (Insinööri AMK) ja luontokartoittajaopiskelija (luontokartoittaja EAT).

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

Luontoselvityksen esityönä haettiin Suomen Lajitietokeskukselta ajankohtaiset uhanalaisten lajien esiintymistiedot kaava-alueelta. Lisäksi arvioitiin olemassa olevan paikkatiedon, maastokartta- ja ilmakuvatulkinnan perusteella alustavasti alueen suojelullisista syistä huomioon otettavat luontokohteet.

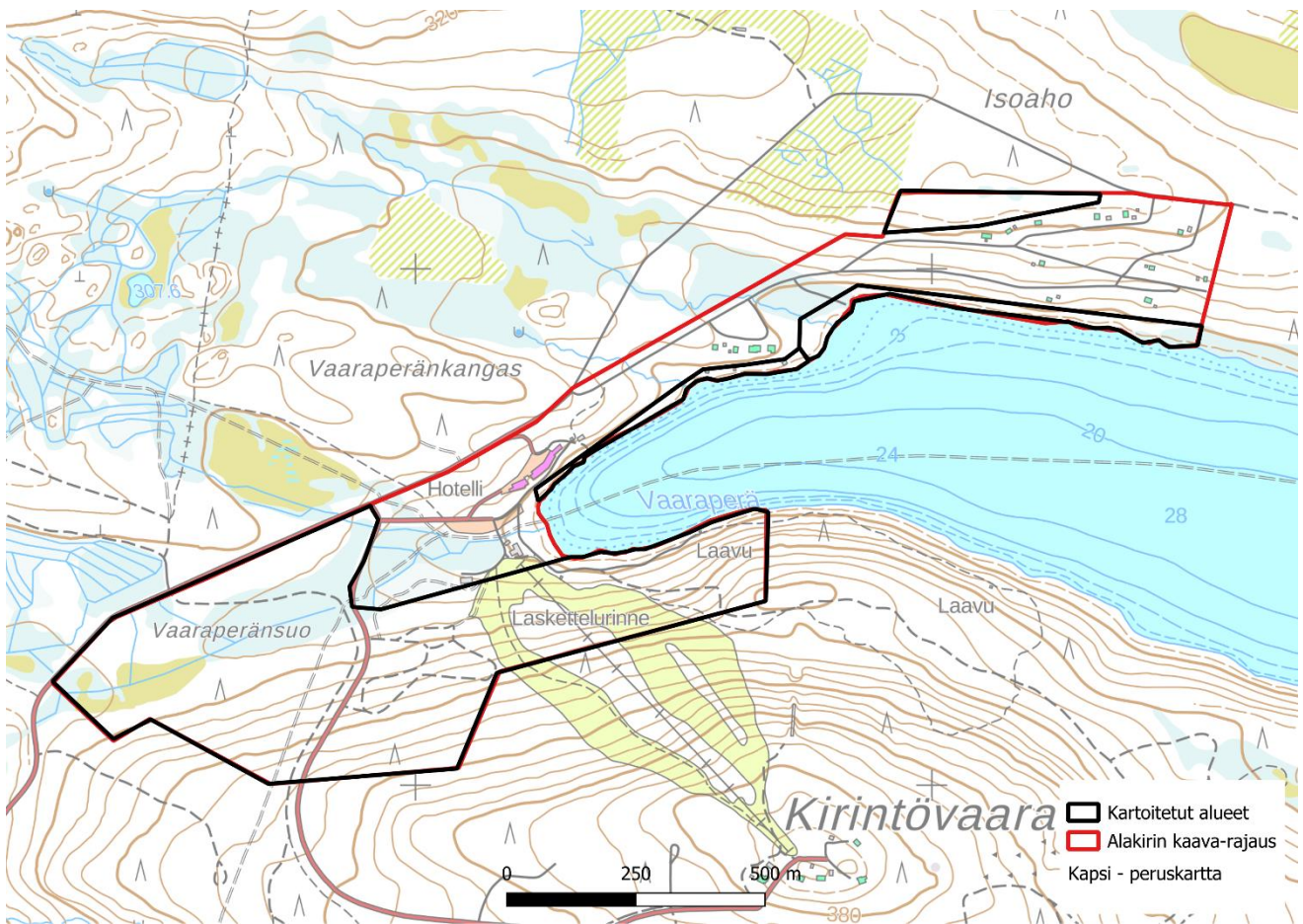
Maastossa havainnoitiin luontotyyppien kasvillisuuden yleispiirteitä, luonnontilaisuutta ja suojelullisia arvoja. Luontotyytit luokiteltiin Suomen luontotyyppien punaisen kirjan (Kontula & Raunio, 2018), Metsätyypit – kasvupaikkaoppaan (Hotanen ym., 2018) ja Suotyytit ja turvekankaat – kasvupaikkaoppaan (Hotanen ym. 2021) mukaan. Suojelullisesti arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, jotka merkittävästi lisäävät alueen luonnonarvoja. Näitä ovat muun muassa Suomen luonnonsuojelulain nojalla suojellut 7 luvun 64 §:n ja 65 §:n luontotyytit, metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 2 luvun 11 §:n turvaamat pienvesiluontotyytit, Suomen punaisen kirjan uhanalaiset luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset luontotyytit, ja muuten luontoarvoiltaan arvokkaiksi todetut kohteet (Mäkelä & Salo, 2024).

Lisäksi maastossa kiinnitettiin huomiota alueen lajistoon, erityisesti luontodirektiivin liitteen II ja IV – lajeihin, lintudirektiivin liitteen I lajeihin sekä lajeihin, jotka ovat joko rauhoitettuja, erityisesti suojeltavia, uhanalaisia tai alueellisesti uhanalaisia sekä Suomen vastuulajeihin.

Maastokäynti toteutettiin 30.5.2025, jolloin keskityttiin erityisesti kaavan laajennusosiin sekä kaavan päivitystyön muutososiin kuvan 2 mukaisesti.

LUONTOSelvitys

Kuva 2. Ranta-asemakaavan päivitys- ja laajennusalueet, joihin maastokäynnin kartoitukset keskitettiin

3. KOHTEEN YLEISKUVAUS

Metsäkasvillisuusvyöhykkeiden aluejaossa Posion Alakiri sijaitsee pohjoisborealisella Koillismaan vyöhykkeellä (4a). Suokasvillisuusvyöhykkeellä alue sijaitsee sekä Peräpohjolan aapasuoalueella (alajaossa Kuusamon rannesuot) että Pohjanmaan aapasuoalueella (alajaossa Kainuun aapasuot). Eliömaantieteellisessä jaossa alue kuuluu Koillismaahan (Ks). Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa alue sijoittuu Pohjois-Suomeen arviointialueeseen. Maisemamaakuntajaossa kaava-alue lukeutuu Kainuun ja Kuusamon vaaramaahan.

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee Kirintövaaran lomanviettopaikka, jossa on myös maastohiihtokeskus ja laskettelurinteet. Kirintövaaralla sijaitsee myös useita loma-asutuksia sekä hotelli Kirikeskus. Kirintövaarassa on myös toteutettu metsänhoidollisia toimenpiteitä. Kaavoitettavan alueen laajentamistoimet

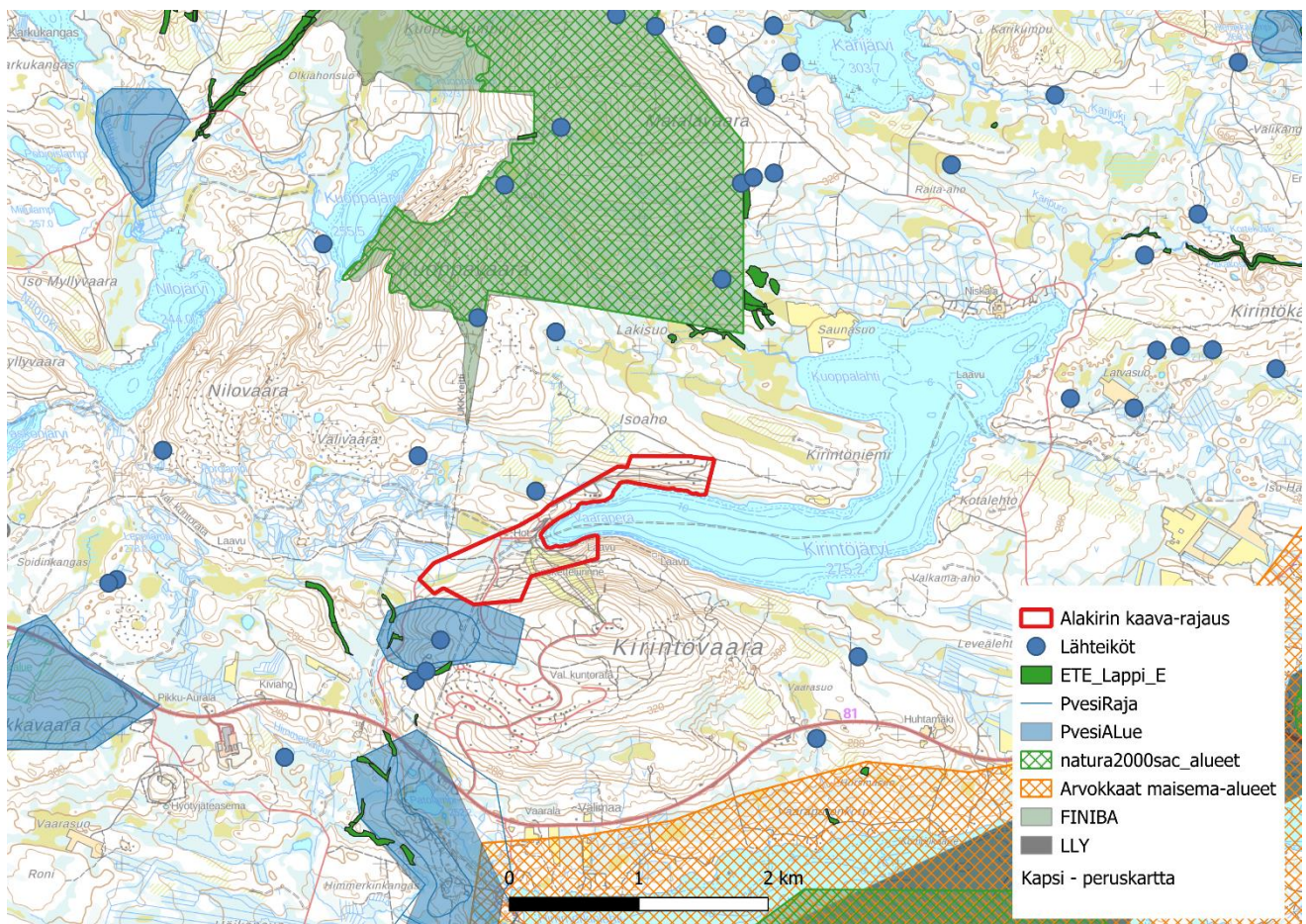

LUONTOSSELVITYS

keskittyvät pääosin Kirintövaaran lomaviettopaikan jo olemassa olevien toimintojen yhteyteen, joten varsinaista selkeästi luonnontilaista aluetta kaava-alueen sisällä ei esiinny.

4. HUOMIONARVOISET KOHTEET JA SUOJELUALUEET

Kaava-alueen sisällä ei esiinny tunnettuja huomionarvoisia kohteita tai suojelualueita. Alueella ei myöskään esiinny muinaisjäännöksiä tai muita arvokkaita kulttuuriperintökohteita (kuva 3). Kaava-alueen läheisyydessä sijaitsee Kirintövaaran pohjavesialue (12614108), joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka 1E).

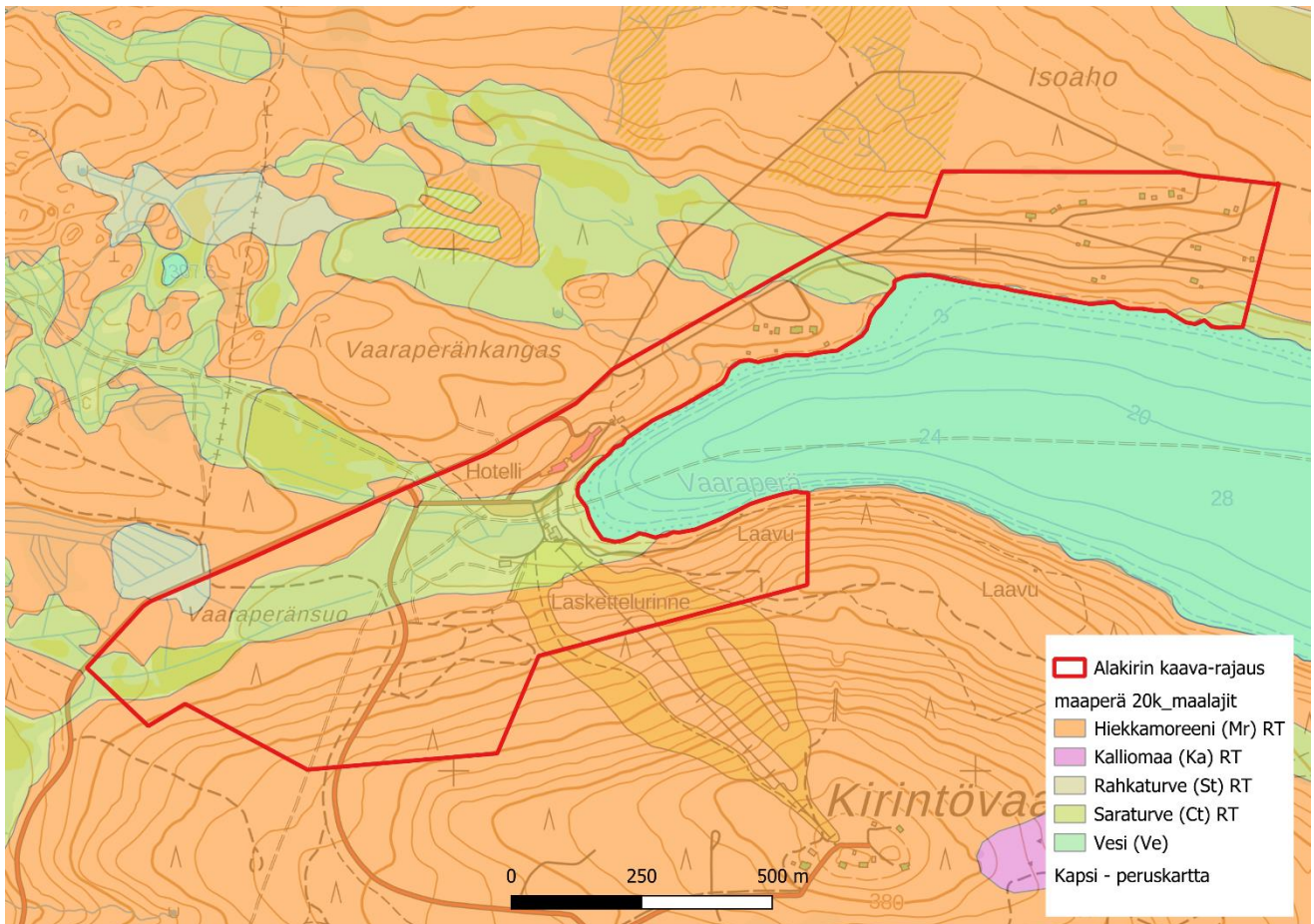

Kuva 3. Kaava-aluetta lähimmät huomionarvoiset alueet

5. ALUEEN MAA- JA KALLIOPERÄ

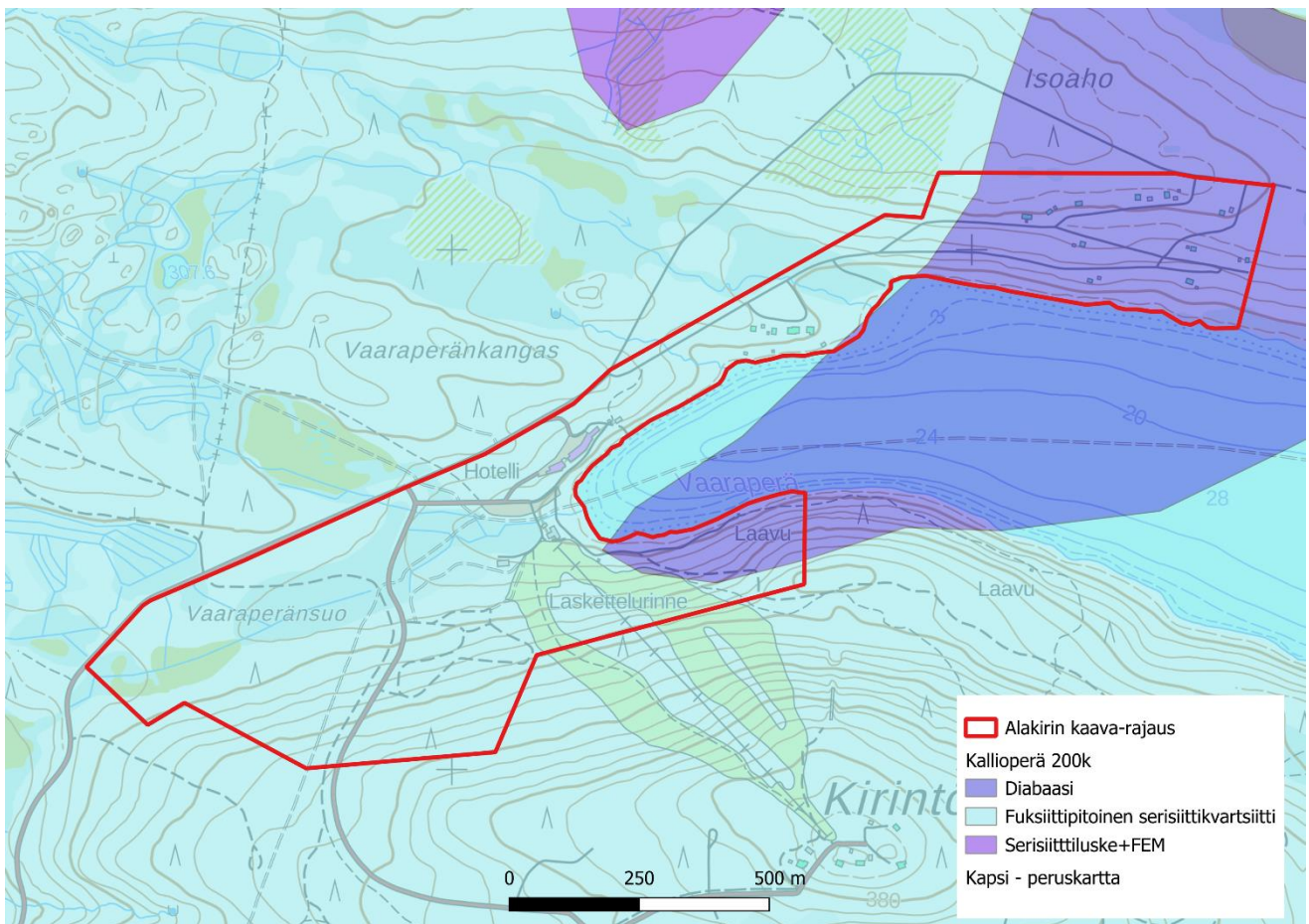
Geologian tutkimuskeskuksen aineistojen (2025) mukaan maaperä (kuva 4) alueella on pääosin hiekkamoreenia ja paikoin sara- tai rahkaturvetta. Kaava-alueen kallioperä koostuu fuksiittipitoisesta serisiittikvartsitista ja diabaasista (kuva 5).

Kuva 4. Alueen maaperä

LUONTOSELVITYS

Kuva 5. Alueen kallioperä

6. KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

Tässä luvussa esitetään alueelta löydetty kasvillisuus- ja luontotyytit. Luontotyytit on luokiteltu Suomen luontotyyppien punaisen kirjan, Metsätyypit – kasvupaikkaoppaan) ja Suotyytit ja turvekankaat – kasvupaikkaoppaan mukaan.

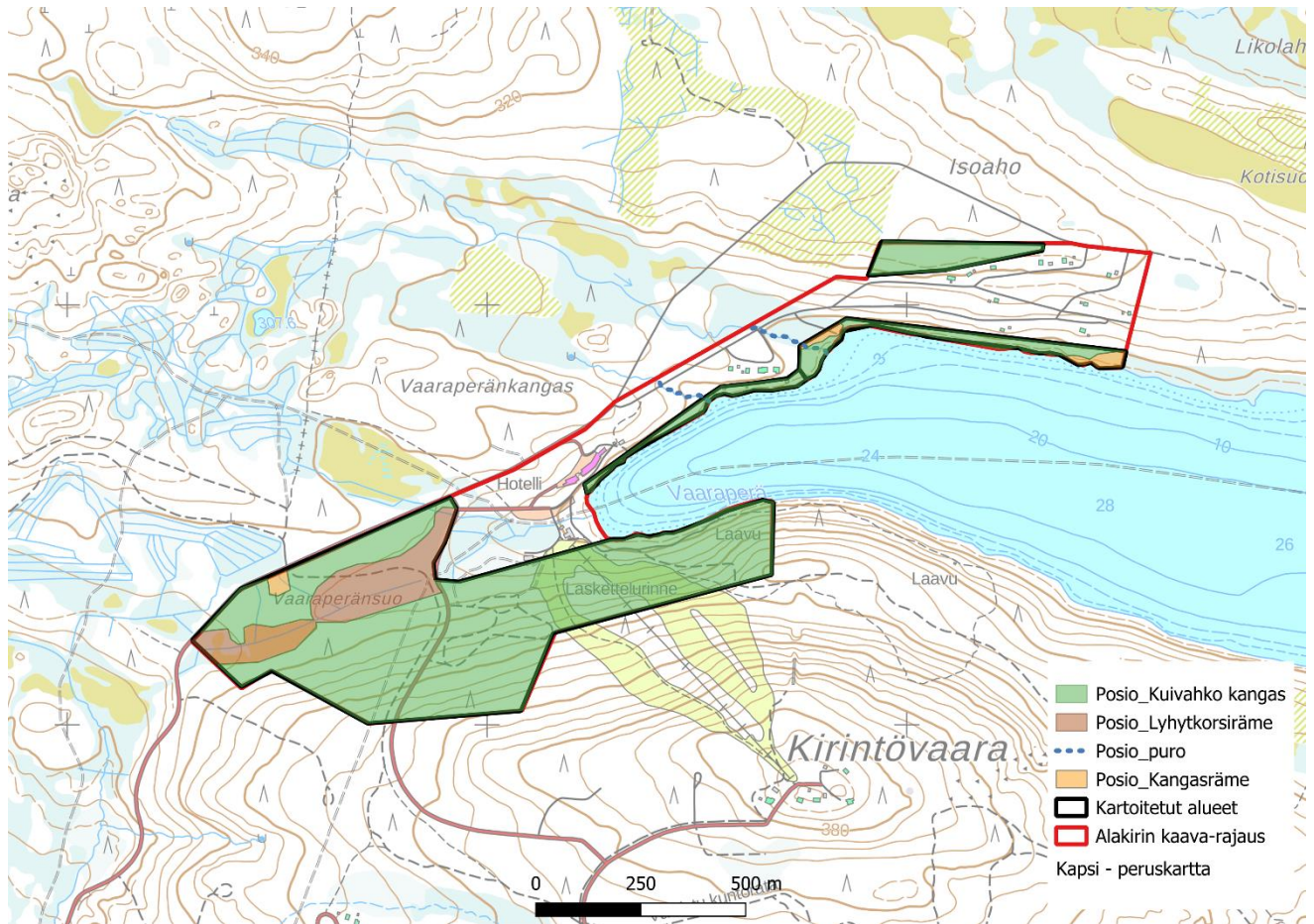
Kaava-alueen pääluontotyyppinä esiintyy variksenmarja-mustikkatyytin kuivahko kangas, jonka puusto oli eri-ikäistä eri puolella kaava-aluetta. Pääosin kuivahkon kankaan metsät olivat korkeintaan varttuneita, mutta joissakin osin löytyy myös nuorta männikköä. Kaava-alueella sijaitsevat suoalueet ovat joko lyhytkorsirämettä tai vaihtumisvyöhykkeen kangasrämettä. Alueelta löytyy myös kaksi pienvesistöä eli puroa, jotka ovat luonnontilaisen kaltaisia.

LUONTOSelvitys

Luonnontilaisen kaltaiset purot erityisesti Kirintöjärven rannan tuntumassa voidaan arvottaa metsälain 10 §:n erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi kohdan 1 perusteella: *”Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto.”*

Luonnontilaisen kaltaiset purot sekä lyhytkorsiräme esiintyvät virkistys- tai viheralueeksi merkityllä alueella.

Kuva 6. Alueen luontotyytit

LUONTOSELVITYS

Kuva 7. Luonnontilaisen kaltainen puro

6.1 Variksenmarja-mustikkatyypin kuivahko kangas (EMT)

Valtaosa kaava-alueesta on kuivahkoa kangasmetsää lähinnä variksenmarja-mustikkatyypinä (EVT), jossa on eriasteista metsätalouskäytössä ollutta metsää. Jonkin verran kartoitetuilta alueita löytyy vielä varttunutta kuusta tai mäntyä. Kuivahkoa kankaan luonnontilaisuutta rikkoo myös Kirintövaaran laskettelukeskus sekä erinäiset loma-asutukset. Joillakin kuivahkon kankaan alueilla on näkyvissä ojitustoimenpiteitä, ja näiden alueiden tuntumassa puusto on nuorta. Valtavarpuina esiintyy mustikkaa, puolukkaa ja variksenmarjaa sekä paikoin myös kanervaa ja suopursua erityisesti suoalueiden läheisyydessä.

LUONTOSelvitys

Kuva 8. Kuivahkoa kangasta Kirintöjärven ympärillä

LUONTOSELVITYS

Kuva 10. Kuivahkoa nuorehkoa kangasta kaava-alueen pohjoisreunassa, jossa nähtävillä metsäojituksen vaikutukset

LUONTOSELVITYS

Kuva 11. Kuivahkoa kangasta Kirinrinteiden läheisyydessä

LUONTOSELVITYS

Kuva 12. Kuivahkoa nuorta kangasta rinteellä Vaaraperänsuon läheisyydessä

6.2 Kangasräme (KgR)

Kuivahkon kankaan vaihtumisvyöhykkeellä maaperä on muuttunut suopohjaisemmaksi kangasrämemäiseksi alueeksi. Puusto on tiheää, pääosin mänty- ja kuusivaltaista. Kenttäkerroksessa esiintyy räme- ja metsävarpuja, kuten mustikkaa, puolukkaa, kanervaa ja suopursua. Sammalkerros on monilajinen, jossa esiintyy rämeelle tyypillistä kangasrahkasammalta, mutta myös jonkin verran metsäsammalia.

Kuva 13. Kangasrämettä vaiheuttumisvyöhykkeellä

6.3 Oligotrofinen lyhytkorsiräme (OIKkR)

Lyhytkorsiräme on minerotrofisten karujen ja ruohoisten lyhytkorsinevojen ja rämeiden yhdistelmä. Puusto on harvaa mätäspinoilla kasvavaa männikköä. Mättäillä esiintyy rämekasvillisuutta. Nevaosilta alue on oligotrofista lyhytkorsinevaa, kuten tupasvillaa, tupasluikkaa ja rahkasaraa.

LUONTOSELVITYS

Kuva 14. Lyhytkorsirämettä Vaaranperänsuolla

Kuva 15. Lyhytkorsirämettä toisesta päästä

7. KOHTEEN LAJISTO

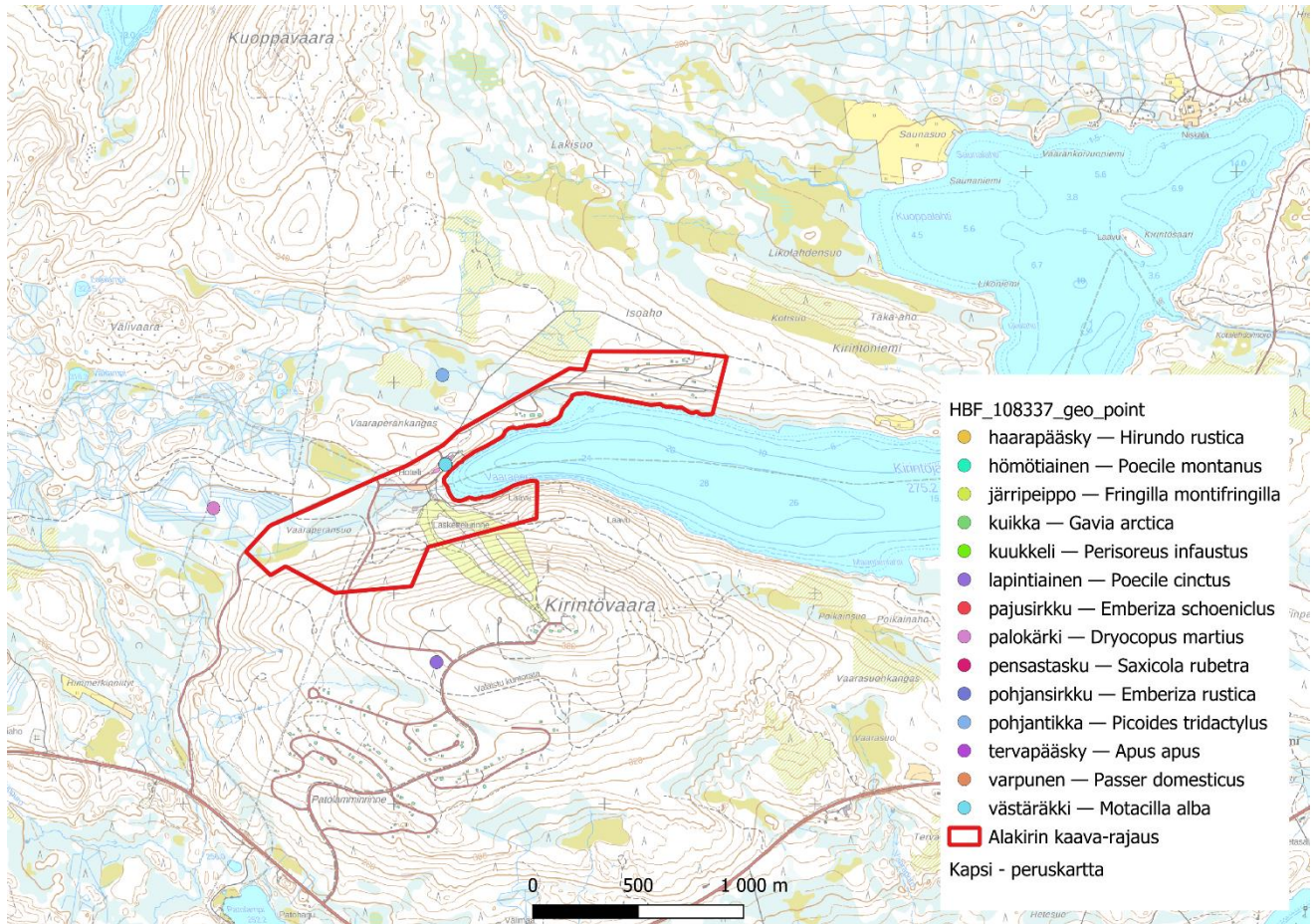
Maastokäynnin perusteella alueen lajisto on pääosin tavanomaista Koillismaan lajistoa. Alueella havaittiin tavanomaisen linnuston lisäksi luontaisesti menehtynyt pyy sekä Kirintöjärvellä kuikka. Huomionarvoisia kasvilajeja ei alueelta löydetty. Alueelta ei myöskään havaittu esimerkiksi suurten petolintujen pesiä tai reviirejä. Petolintujen pesiä ja reviirejä ei ollut myöskään tiedossa olemassa olevissa aineistoissa.

Koko kaava-alueelta haettiin myös Suomen Lajitietokeskukselta ajankohtaiset uhanalaisten lajien esiintymistiedot hankealueelta (kuva 19). Kaikki lajit paitsi palokärki, lapintiainen ja pohjantikka on esitetty samassa pisteessä kuin västäräkin havaintopiste, jonka takia pisteiden määrä ei vastaa selitteen lintumääriä. Havainnot yhdeltä pisteeltä on vuodelta 2022. Lajitietokeskuksen mukaan alueelta on löytynyt huomionarvoisia lajeja, joilla on ollut joko varmaa tai mahdollista pesintää. Kuukkelin ja kuikan osalta vuonna

LUONTOSelvitys

2022 arvioitiin olevan mahdollinen pesintä. Kuikkaa tavattiin myös tämän maastokäynnin yhteydessä, joten kuikalla todennäköisesti oli jälleen pesintä Kirintöjärvellä. Kuukkelista ei tehty havaintoa tämän maastokäynnin yhteydessä.

Kuva 16. Lajitietokeskuksen aineisto

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaavoitettavalle alueelle laadittiin luontoselvitys, jossa tarkasteltiin alueen luonto-olosuhteita erityisesti kaava-alueen laajennus- ja päivitysalueilta. Koko kaava-alueelta tarkasteltiin huomionarvoisia lajeja tai suojelualueita.

Kaava-alueen pääluontotyyppinä esiintyy variksenmarja-mustikkatyyppin kuivahko kangas, joka oli eri-ikäistä eri puolella kaava-aluetta. Pääosin kuivahkon kankaan metsät olivat korkeintaan varttuneita, mutta joissakin osin löytyy myös nuorta männikköä. Kaava-alueella sijaitsevat suoalueet ovat joko lyhytkorsirämettä tai vaihettumisvyöhykkeen kangasrämettä. Alueelta löytyy myös kaksi puroa, jotka ovat luonnontilaisen kaltaisia.

LUONTOSELVITYS

Luonnontilaisen kaltaiset purot erityisesti Kirintöjärven rannan tuntumassa voidaan arvottaa metsälain 10 §:n erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi kohdan 1 perusteella. Luonnontilaisen kaltaiset purot sekä lyhytkorsiräme esiintyvät virkistys- tai viheralueeksi merkityllä alueella.

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee Kirintövaaran lomanviettopaikka, jossa on myös maastohiihtokeskus ja laskettelurinteet. Kirintövaaralla sijaitsee myös useita loma-asutuksia sekä hotelli Kirikeskus. Kirintövaarassa on myös toteutettu metsänhoidollisia toimenpiteitä. Kaavoitettavan alueen laajentamistoimet keskittyvät pääosin Kirintövaaran lomanviettopaikan jo olemassa olevien toimintojen yhteyteen, joten varsinaista selkeästi luonnontilaista aluetta kaava-alueen sisällä ei esiinny.

Maastotarkastelun ja olemassa olevan aineiston perusteella arvioidaan, että suurimmalle osalle kaava-alueesta ei vaadita merkittäviä maankäyttöä ohjaavia toimenpiteitä. Suosituksena on pyrkiä säilyttämään luonnontilaisen kaltaiset purot mahdollisimman luonnontilaisena.

Lajitietokeskuksen mukaan alueelta on löytynyt huomionarvoisia lajeja, joilla on ollut joko varmaa tai mahdollista pesintää. Lintujen osalta suositeltavaa on huomioida lintujen pesimärauha (huhti-heinäkuu) kaava-alueella tehtävien toimenpiteiden, kuten rakentamisen ja puiden kaatamisen osalta.

9. LÄHTEET

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö.

Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.